

UTSTÄLLNING
LARS TUNBJÖRK
LANDET UTOM SIG

KULTURHUSET
stadsteatern

Om Lars Tunbjörk

Lars Tunbjörk (1956–2015) är en av Sveriges mest internationellt hyllade fotografer. Han är erkänd för sina unika skildringar av det svenska samhället och sin förmåga att fånga det absurda i människors vardag.

Tunbjörk växte upp i Borås och började fotografera redan som tonåring. Han arbetade främst med färgfotografi, ofta med en stor hemmagjord blixst som framhävde detaljer i miljöerna. Han kombinerade ett dokumentärt sätt att fotografera, med en konstnärlig känsla för komposition, rytm och färger.

Med både humor och vemod skildrade han ett Sverige i förändring. Han fotograferade köpcentrum, kontor, campingplatser, pizzerior och landskap – och gjorde det på ett sätt som fick människor att både le och tänka efter. Hans speciella sätt att se på sin omgivning blev en internationell succé och man talar ibland om en "tunbjörkare" som om det vore en egen genre.

Foto: Inta Ruka

Om bildserierna i utställningen

Foto: Lars Tunbjörk

Landet utom sig (1993)

Tunbjörks mest kända och tongivande projekt. Här möter vi ett Sverige i början av 1990-talet, i övergången från folkhemsideal till en mer kommersiell samtid. Bilderna visar platser där svenskar levde sina vardagsliv, men som i Tunbjörks bilder får en laddning av humor, melankoli och ensamhet.

Om bildserierna i utställningen

Foto: Lars Tunbjörk

I Love Borås (2006)

De bilder som inte fick plats i Landet utom sig – för att de ansågs vara "för fula, för vackra eller för fåniga" – samlades senare i denna bok. Här visar Tunbjörk ett ännu mer fragmenterat Sverige. Shoppinggallerior, nöjesfält, tomma ytor och stillsamma människor bildar ett collage av det skeva i det välbekanta. Serien är både ett självvironiskt kärleksbrev till hemstaden Borås och en skarp iakttagelse av samtidens estetiska landskap.

Om bildserierna i utställningen

Foto: Lars Tunbjörk

Svartvita fotografier – den tidiga perioden (1970–1980-tal)

Under 1970- och 1980-talet präglades Lars Tunbjörks fotografier av en stil som närmar sig klassisk reportagefotografi. Men redan i ett tidigt skede i karriären hade han en originell blick, och strävade alltid efter att se saker ur nya perspektiv och hitta oväntade infallsvinklar. I utställningen visas bland annat ett av hans allra första fotoarbeten – från högstadiet.

Att tala om bilder

Foto: Lars Tunbjörk

Att se genom en kamera som Tunbjörk

Fotografi kan både vara dokumentation och konstnärligt uttryck. När vi fotograferar fryser vi ett ögonblick i tiden, men vi gör det alltid genom ett urval. Utsnitt, vinkel, ljus och färger påverkar vad bilden berättar.

Tunbjörk använde ofta stark blix, vilket gav vardagliga miljöer en oväntad och nästan surrealistisk prägel. Det gör också att det är skarpt överallt i hela bilden, och alla delar blir lika viktiga.

I Tunbjörks bilder förvandlas det vardagliga till något främmande, samtidigt som det är just igenkänningen som gör dem så drabbande. Han visar hur fotografi inte bara handlar om vad man fotograferar, utan hur

man fotograferar. Det blir också tydligt vem som fotograferar. Tunbjörks bakgrund, humor, blick och relation till Sverige lyser igenom. Därför kan vi säga att fotografiet både är ett avtryck av verkligheten och ett avtryck av fotografen själv.

För elever kan Tunbjörks bilder visa att fotografering är mer än bara att ta ett kort. Det handlar om att titta noga, upptäcka små saker och se något nytt i det vanliga. Man kan också förstå att en bild alltid bär med sig lite av den person som höll i kameran.

Om fotografi

Foto: Lars Tunbjörk

Du som lärare behöver inte vara expert på utställningens innehåll, problemställningar eller tematik. Du är, på samma sätt som dina elever, en åskådare och har rätt till din egen tolkning av det ni ser tillsammans.

Att ge eleverna en möjlighet att gemensamt samtala om en utställning är viktigt, då det låter eleverna processa sina erfarenheter. Det kan stärka och fördjupa den konstnärliga upplevelsen, samtidigt som det hjälper dig som lärare att upptäcka vad eleverna fastnat för och därigenom hitta lämpliga pedagogiska infallsvinklar. Skapa ett samtal på elevernas villkor, där de kan dela med sig av vad de själva vill och har behov av. Detta går att göra på en mängd olika sätt. Här följer ett förslag på en samtalsmetod.

1. Beskriv Berätta för varandra vad ni minns från utställningen. Hur såg galleriet/rummet ut? Vilka bilder och/eller filmer var med? Fanns det personer med på bilder och stod de för något? Försök hålla samtalet fritt från värderingar.

2. Tolka Vad kan alla dessa saker ni nu beskrivit betyda? Finns det detaljer som ger oss ledtrådar om vad fotografen vill ha sagt? Utgå från att alla konstnärliga val som gjorts är medvetna. Alla tolkningar är välkomna och målet är inte att komma överens om en gemensam "rätt" tolkning, utan att lyfta olika möjligheter och perspektiv.

3. Reflektera I det sista steget reflekterar ni i grupp eller individuellt genom att väga in vad ni tycker och känner kring upplevelsen. Vilka associationer får ni? Ge eleverna en möjlighet att formulera sina egna tankar om utställningen, med stöd i det gemensamma samtalet.

Fördjupat samtal

Exempel på teman och frågeställningar från utställningen att utgå från i ett fördjupat samtal:

- Hur förändras ett samhälle? Vad säger bilderna om Sverige på 1990-talet jämfört med idag? Hur visar Tunbjörk på klass, normer, konsumtion och identitet?
- Hur använder Tunbjörk humor i sina bilder?
- Hur har fotografers sätt att arbeta förändrats sedan 1990-talet? Skulle Tunbjörk kunna göra liknande projekt idag? Diskutera skillnader i medie-distribution, attityder till att bli fotograferad och lagstiftning som GDPR.

Övningar

Foto: Leonard Stenberg

Dokumentera en plats

Eleverna väljer en plats de känner till, exempelvis ett köpcentrum, hemma eller i idrottshallen att porträttera.

- Försök hitta konstiga, roliga eller oväntade detaljer i miljön att fotografera.
- Testa att fota med blix och utan, hur förändras känslan?
- Prova olika utsnitt: nära, långt ifrån, snett ovanifrån.
- Inspireras av Tunbjörks bilder och försök fånga motstridigheter i samma bild. Hur kan man fotografera något vardagligt med ett nytt perspektiv?
- Låt eleverna sammanställa sina foton till en bildserie med rubrik och korta texter.

Berättarövning - muntligt eller skriftligt

Eleverna väljer en Tunbjörk-bild och funderar på vad som hände precis före och efter fotot tagits. Vad heter personerna? Varför är de där? Vad jobbar de med? Vad tänker de, vad säger de? Låt eleverna också beskriva detaljerna: färger, former, kläder, uttryck.

Alternativ: Hitta på en dialog mellan två personer i bilden.

Fördjupning

Läs mer

Lars Tunbjörks [webbplats](#).

Läs mer om utställningen på Kulturhuset Stadsteaterns [webbplats](#).

Skolvisningar

Vi erbjuder kostnadsfria skolbesök där även en visning ingår. [Boka här](#).

Workshop

I samband med visning av utställningen erbjuder vi även kreativa workshops i flera verksamheter. Med de klasser som medverkar planerar vi en gemensam utställning.

- **Konstverkstan** Bygg en stad med inspiration och estetik från Tunbjörk.
- **Lava** Skapa ett fanzine med egna och andras fotografier
- **Atelje TioTretton** Skapa en scen ur din vardag, med inspiration av Tunbjörk

Dessa går att boka inom ramen för *Skapande skola* och kan skräddarsys efter era behov. För mer information, maila: estella.burga@kulturhusetstadsteatern.se

Foto: Lars Tunbjörk

Intresserad av mer?

Läs mer om vår [skolverksamhet](#).

Har du tips på förbättringar gällande vårt lärmaterial eller kring den upplevelse du och dina elever haft under ert besök hos oss – hör gärna av dig. Vi är tacksamma både för ris och ros.
skolombud@kulturhusetstadsteatern.se

KULTURHUSET
stadsteatern